

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор!
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня «Рім неділь і руских свят» 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація: експедиція «Руслана» під ч. л. «Л. Домбровського (Хорунжого)». Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Князь Григорій Волконський про сучасне положенє Росії.

(Дальше).

(X) Нелад на полі шкільництва думає правительство усунути педагогічними реформами (що-до вихованя і наочуваня) і змінами ріжних програм. Схолястичний клясицизм, введений гр. Дм. Толстим, давно пережив ся, вся Росія не може дождати ся єго зміни, університети не відповідають своєму призначеню без признаної їм іншими державами автономії. Ніхто не мав відваги заявити се цареві, що ніякі шкільні реформи не успокоять молодіжи, поки в державі не буде заведений режим законности замість самодержавного режиму, що позваляє міністрам на безконтрольну господарку. При панованю самоволї годї викладати безкарно про засади добра і законности, ліпше зачинити всі університети. Вимагати від молодіжи, щоби не «ворушила ся» серед таких обставин в державі, значить, вимагати, щоби молодіж відрекла ся любови до правди і рідного краю. Задля того ані нагайки Клейгельса ані розмови генерала Ванновського з студентами, ні єго змаганя до змін не могли нічого усунути¹⁾.

В чужосторонних університетах рідко коли бувають заворушеня, позаяк там загальна опінія і опозиція меншости находить вираз в дневникарстві, в парламенті, на прилюдній трибуні. В Росії, хоч і піднесуть що в дневникарстві, то правительство з нічим не числить ся. Так само нпр. годї сподівати ся користи з дневникарских статей в справі віротерпимости, позаяк правительство вводить карний закон, в котрім принцип зілляня віроісповіданя з народностию переводить ся ще докладнійше як попередю. В Росії опозиція може проявити ся лише через молодіж, котра готова до саможертви, і через робітників, котрі не мають нічого більше до страченя. Колиж в Росії настане час, що молодіж вже не буде ворухити ся, то се буде вісгуном повного упадку Росії, бо як вже не буде великодушности в молодім поколіню, то не буде в Росії вже на кого надїяти ся.

Дня 20. листопада 1882 р. Победоносцев предложив на радї міністрів, щоби особливо смілих вихованців виспних наукових закладів віддавати в дисциплінарні баталіони для псирави²⁾. Хоч установлена

¹⁾ Побяте студентів на Казанській площі було самим типовим винаходом правительства. Як показало ся, оно само наперед урядило таку демонстрацію, щоби «переловить вожаковъ», а міністер внутр. справ допустив до таких сходив студентів на площі в тій цілі і видав тайвий циркуляр в тій справі. З товни поліція витягала навіть жєнщини і немилосердно катувала.

²⁾ Апухтін в 1878. р. подав проєкт «учебно-исправительнаго заведенія». Циркуляром міністра просвітї з р. 1879. дано «вспечителямъ» неограниченнє полномочія для возстановленія духа порядка и дисциплины между студентами университетовъ». Київский генерал губ. Чертков радив назначати инспекторами студентів «военныхъ лицъ, съ академ. образованіемъ и въ военномъ мундирѣ» і т. п.

в тій цілі комісія узнала більшостою своєю сю предлогу невиконаню, повертано все до сеї думки, а тимчасом ті панове повинні знати, що такий дисциплінарний баталіон обнижає і зневажає імя людске і зводить офіціра до ролі ката. Хто прочитає книжку «Жизнь и смерть Дрожжина»¹⁾, згодить ся з поглядом кн. Волконського! При кінці 60-их років правительство зрозуміло, що ліберальний університетский устав з 1863. р. не міг остати ся при ретроградній реформі інших галузей державної управи. Дивно, що нинішнє правительство вважає можливим вернути до принципів сего устава при політиці Вітгого і Плевого. Міністерство просвітї опинило ся в безвихіднім положеню.

Не змінило ся нічого від віддачі студентів в солдати або від засланя в Сибір, ані від помилованя з засланя, з котрого вертають з переконанєм о правости своїх поступків.

Не змінить справи і обмеженє числа студентів а ще більше роздратує суспільність. Правительство зацєвняє, що хоче обмежити зріст умового пролетаріяту, а в дійсности противне оно розновсюдженю просвітї, бо просвітя доводить до свідомости націю, до політичного вихованя, при яким неможлива безконтрольна управа держави. В цивілізованій державі не можна обмежати просвітї, се суперечне з поступом держави. Російске правительство, здає ся, не знає, що застоя Росії спровадить єї упадок, а дбає лише про се, щоби не випустити власти із своїх рук.

(Дальше буде).

Д О П И С Ь.

З Косова.

(Опізнанє повторенє консолидації і єї наслідки. Вечерниця «Рускої Бєсїди» в честь Шевченка. «Посрамленіє» кацапів. Пора косівским народомъ отверзнуться з похміля консолидаційного).

Перед кількома місяцями засновано тут товариство касинове «Руска Бєсїда» на основі консолидаційній та хоч нарядни сего огнища життя національного оповіщено в «Ділі», однак ані слівцем не натякнуво на сю переважну обставину, що заснованє наступило при участі домородних ренегатів. Видимым знаком невидимої для ширшого загалу консолидації був склад першого віділу, до котрого увійшло 4 народовців (між ними й голова) та 3 кацапів, — а для виявленя толеранції заперенумеровано також «Галічанїна» і «Страхопуда» (за те, очевидно, не предплачено «Руслана», щоби не колов «маститихъ»). Мимо те зрештою товариство мало з самого початку і має тепер ціху українсько-руські: мова урядова — народна, правописъ фонетична, на стїні тільки портрет Шевченка і герб галицької Руси, а не як прим. в львівскім

¹⁾ Дрожжин не хотів задля релігійного переконаня повнити військової служби, подав в дисциплінарний баталіон за Олександра П., а просиджуючи у вохких арестах, подав в чахотку. Ген.-губ. Чертков подавав петицію до царя о визволенє єго, але поки се наспіло, він уже закінчив мучениче житє.

товаристві ремісничім «Зора», де попри портретах п. Нагірного і інших заслужених Русинів красують ся також портрети руских зрадників, як на пр. Адольфа Івановича Добрянського, Намумовича і т. п. Завважати годить ся, що нове косівске касино числить між своїми членами малесеньке число кацапів, так що вибір з поміж них аж 3 до віділу не мав ніякого оправданя, а треба се почислити хіба на карб непотічної провінціальної добродушности.

Отже косівскі народовці причепивши собі попередю добровільно гнилу колоду до ніг, задумали урядити вечерницї в честь Шевченка. Щоби проте все відбулось формально, скликано засіданє виділу, на котре всі кацапи (в числі 3) не явили ся; позаяк одначе народовці враз з головою числом 4 (на всіх 7) творять більшість, тож зійшовши ся, ухвалили формально дати вечерницї, користаючи притім з побуту в Косові львівского адвоката д-ра Федака. Послідний заняв ся з цілою широстою усім, zorganizував принагідний хор мужеский і мішаний, — причім сміливо з іншими виділовими і репрезентацією виділу філії «Просвітї» в сусідних Кутах зложено програму відповідну святави. Коли так вже все було готове, тоді виділові кацапки зачали показувати свої ріжки. Отже насамперед син покійного станицлавівского крилошанина а парох в сусідуючій з Косовом Москалівці Маркіян Шанковский зайшовши на «Бєсїду» почав ні сіло ні пало торочити, що Шевченківскі вечерницї в Косові певне(!) не удалуть ся та радив дати собі спокій. «Та, коби в програму котрого хоч з наших композиторів було взяти, — то ще би, а то як!» — репетував москалівский «батюшка». Притиснений однак до стїни одним з виділових, які то ті «наші», — бо на програму зложились твори Лисенка, Воробкевича, Матюка, Колесси і народні пісні, — не знав, що сказати, мабуть соромно єму було назвати своїми Глінку, Варлаамова, Рубинштайна і ин. Народовці просили притім єго, щоби він яко виділовий також тутешного польского «Касяна» (що за «широкая русская натура!» виділовий в обидвох конкуруючих товариствах!) висондував, чи виділ «касіна» не відступив би салі на вечерок. Годї однак дивувати ся, що так значливо успосіблений для Шевченківских вечерниць делегат не міг принести прихильної відповіді, дарма що польске касино на тиждень перед тим відступило свою салю концертууючій парі Ілярія Козака і єго жінки: ну, «але то цо іннего», — бо концертант має бути кацап, а тепер, звісно, в самім розцвітї кацапско-польска єпілка.

В два чи три дні опісля було знов засіданє виділу косівської «Рускої Бєсїди», на котре вже «косовское кацапское троезвїздїє» виділові оо. Шанковский, Гелитович і пенсіонований о. Филипович явили ся в комплекті і нуж наставати на те, щоби вечерницї не уряджувати, бо на те не згодили ся всі виділові(!), — а коли народовці виділові покликували ся на формальну ухвалу, котру очевидно супротив складу виділу можна поновити, — заявили мальконтенти безсоромно, що коли народовці обстають при своїм, то они удалуть ся до старости і постараять ся о заборону вечерниць. З огляду на те, що в такім Косові особливо при теперішних обставинах, де кацапи уходять за «правительственныхъ», як се показало ся при недавних виборах до ради повітової, — все можливе, в слу-

чаю-ж рекурсу против заборони справа могла би непотрібно проволічи ся, удав ся безпрочно іменем косівських народівців адв. др. Федак до старости і представив дійсний стан справи, в наслідок чого, розуміє ся, від власті політичної не було ніякої перешкоди. «Тройца» кацапска однак не дала за виграну і в комплекті помашерувала зараз по відході д-ра Федака до представника повіту на те, щоби небавом опустити люкаль староства з довгими носами...

Вечерниці відбули ся отже без дальших вже перешкод, як то було заповіджено в неділю 9. с. м. при великім здиванні інтелігенції духовної і світської та тьми Гуцулів в салі готелю Фернбаха. А який натовп був гостей, свідчить ся обставина, що багато сидячих місць продано вдруге, бо ті, що покупили вперше, вдоволили ся стоячими місцями, щоби тільки уступити місця иншим, більше струдженням. Через те дохід на «Селянську бурсу» мусів бути значийший.

На програму, яку виконано зовсім добре, зложили ся: вступне слово голови кутської філії «Просвіти» о. В. Стефановича, відчит про життя і значінє Кобзаря, який виготовила учителька панна Абрисовска, деклямація учит. п. Роговскої, учит. п. Ольги Барвінської (що пробуває в лічниці д-ра Тарнавського) і учит. п. Побігущого, — сольо-сьпів п. О. Шнитка, — а крім сего мішани і мужескі хори під управою адв. д-ра Федака. Вечерниці закінчив народний гимн «Ще не вмерла Україна», який відспівали стоячи всі присутні. Відтак публіка сама заінтонувала другу незвичайно тепер популярну пісню «Не поре», — і відспівала всі її строфи серед величезного одушевлення. Описля, звичаєм провінціоноальним, слідували танці, які протягнули ся аж до рана.

Так отже мимо перенон з боку косівських кацапів, котрі очевидно на вечерницях не явили ся, святакованє памяти нашого Кобзаря відбуло ся достойно. Головна тут заслуга належить ся звісному меценасови наших інституцій адв. д-рови Федакови, котрий з молодечим жаром і не-аби-якою енергією заняв ся урядженєм, вечерниць, що справді розбудили в глухій Гуцульщині народовско-українського духа. Честь ему за те і слава!

З поведеня однак кацапских виділових повинні члени косівської «Рускої Бесіди» витягнути консеквенції і неприродну спілку з кацапами зірвати як найскорше і то раз на завсїгди.

Народовець.

Заробкова еміграція.

Найвідрадінішою проявою, що остала як вислід страйків, є безперечно заробкова еміграція.

Страйк був лише хвилевою, одворазовою, доривочною, а часто безплянною акцією, яка тільки декуди і тільки часово підвиснула троха діни за роботу на рілі. З другої-ж сторони страйк завсїгди потягає за собою жертви, а супроти польского шовінізму, який прийав сю справу як «народову» і радше волів спровадити чужого робітника за дорогої гроші, чим узгляднити справедливі домаганя руского хлопа, страйк міг стати зовсім безуспішним. Натомість заробкова еміграція, коли она розвине ся на більшу скалю, не тільки, що мусить підвисшити робочу ціну в краю, але принесе ще і виходячим на зарібки чималі користи.

Шовіністична польска праса арозуміла вагу сеї акції і старає ся по-можности противділати заробковій еміграції руского населеня. Она виходить з вузкого, егоїстичного становища «пануючого польского елементу» і є прямо противна економічному піднесено широким мас тому, бо се — рускі маси. На страйкарів були жандарми і військо і суди, які карали всяку, хотьби словну провину, були врешті спроваджені машини і Мазури і Хорвати; але против емігрантів за короткі ручки польской гакати! Зразу старости старали ся спинити єї відказуванєм паспортів, але відколи справу еміграції взяв в свої руки Народний Комітет, устала і та послідна перепона. Як з одной сторони дав Народний Комітет ідучим на заробок правну охорону в краю против всяких нелегальностей, так з другої сторони посередничить в робленю контрактів і розміщено робітників у заграничних працьодавців.

Але єще дальше пішла оміка Народного Комітету над рускими робітниками в Прусах. В наслідок фалшивих донесень деяких польских дневників, немов то в Прусах руский робітник не уміє робити і вертає звідтам зі стратою і наріканьями, Народний Комітет вислав тудя свого делегата о. Ганицкого, який звідав 14 місцево-стий, де є рускі робітники, а в шести місцево-стях відправив Службу Божу. Справджені о. Ганицким на місци услія праці і зарібку представляють ся ось як:

В німецькім цісарстві не всюди однаково платять. Найменше платять в Познаньщині і східних Прусах, а найбільше в Саксонії. Взагалі платять Німці за роботу на гурт (акорд) або на дни. Але що наші робітники не уміють єще на гурт робити, контракти роблять ся на місяці, а хто хоче робити на акорд, то двір на се дуже радо годять ся. Аби нашим людям лекше було рахувати, подамо плату на наші гроші. Німці рахують на марки і на феники. Одна марка має сто феників. Марка є тільки, що 1 корона 20 сотиків, на 10 феників іде наших 12 сотиків.

В Саксонії платять на місяць хлопови, що уміє косити, від 24 до 28 корон і 80 сотиків;

жінкам платять від 21 корон і 60 сотиків, до 26 корон і 40 сотиків; хлопцям платять 19 корон і 50 сотиків, до 24 корон.

Окрім того дають такий харч, а тепер дають ще більше молока, іменню по 7 л. на тиждень і замість смальцю дають солонину. Хліб є ліпший як у нас.

В Познаньщині платять менше, бо там дають місячно: хлопови 22 корон і 80 сотиків. Бабі 20 корон і 40 сотиків, а хлопцєви 18 кор.

Щоденна плата в Саксонії є така: Хлопови до 1. мая платять денно 1 корону і 50 сотиків до 1 кор. 80 сот.; від 1 мая до кінця серпня платять денно 3 корони 30 сот. до 3 кор. 60 сот. від 1. вересня до кінця року платять знов так, як до 1 мая. Жінкам платять денно: до 1 мая шітора корони до 1 кор. 80 с., від 1 мая шітора корони до кінця серпня від 1 кор. 80 с. до 2 кор. 10 сот., від 1. вересня до кінця року так, як до 1 мая.

Робітникам з Росії, котрі вже мають вправу і роблять ліпше як наші, платять найменше 2 корони 40 сот.

В Познаньщині і в східних Прусах платять так місячно, як поденно менше.

Як котрий робітник уміє і хоче робити на акорд (на гурт), то Німці з того дуже раді і більше платять. Плата рахує ся від пруского морга. Прусский морт є третина нашого!

За скошенє пруского морга озимини платять в Саксонії 3 корони і 60 сотиків, до 4 корони і 20 сотиків, а як збіже більше злягло, то платять навіть 4 кор. 80 с. За ярину платять від 3 корон до 3 корони і 60 сот. За скошенє пруского морга конюшини або сїна платять 1 корону 80 сот. до 2 кор. 40 сот. За обробленє пруского морга бульби платять від 12 кор. до 16 кор. 80 сот. (Треба три рази обсікати і вичистити, так щоби ані сліду хвоти не було). Так само платять за бураки як також за вибранє і законанє в кінці картофлі, бураків. Як бураки машиною підривають, то за вибранє платять лише 8 кор. 40 сот. до 12 кор.

Місцеві робітники сугь вже так вправлені до всіх сих робіт, що там, де німецький робітник, або такий, що вже пераз бував в Прусах, заробить до 6 корон на день, то наш, коли тільки прийшов, заробляє лише 1 кор. 80 с. Але є вже такі наші робітники, котрі о много більше заробляють. Словацкі робітники є гірші від наших і они заробляють найменше, менше як рускі робітники.

Замітити належить, що акордовим робітникам не дають харчу, тільки 25 фунтів бараболі на тиждень і 1/2 літра молока денно, більше нічо.

чилась. Уельє зробив оваріотемію — оперована вмерла.

«Я думаю — оповідає Спенсер Уельє — що трудно увяити собі становишко, яке-б більше анеохочувало до дальших проб, над те, в якому находив ся я. Перша моя проба була цілком неудачна; не тільки в інших, але і в мене самого вона вбільшувала боянь, що я іду шляхом до досить таки незавидної слави. Рішучо все було проти мене. Медична праса різко повставала проти операції, в медичних товариствах люди найвишого авторітету рішучо осуджували єї. А про те Спенсер Уельє оперував дальше що раз удачійше. Погляд на операцію поволи став змінятись. «Вже в 1874-м році оваріотемію скрізь признано цілком законною операцією, а небавом описля її вже признано триумфом сучасної хірургії»...

Так оповідав в 80-х роках покритий всесвітною славою Спенсер Уельє, один з добродіїв людскости, завдяки котрого операції вратовано жите десяткам тисяч жінок. Хто дорікати ме йому за його смілість? Побідителя не судять. Перед кількома роками, коли Берінг став уживати свою протидифтеричну сукровицю, проф. Пурезж, вказуючи на ненаукову постанову його проб, відмічував між иншим ту смілість і той «страх совісти», з якими Берінг повинен був втрискувати дітям протидифтеричну сукровицю, не знаючи докладно, які будуть з сего наслідки. Але сукровиця окказалась позитивною, (або привнайменше видаєть ся доси такою) —

і можна лише дякувати ерінгови, і ніхто не запитає, чи зважив би ся Берінг втрискувати сукровицю найперше своїй власній дитині?

Коли у Пірогова в старости витворив ся рак горішньої щічки, доктор Виводцев, що лічав його, звернув ся до Більрота з предложенєм, зробити Пірогову операцію. Більрот, познакомившись з ста ом річій, не зважив ся на операцію. «Я тепер вже не той неустрашимий і смілій оператор, яким ви мене звали в Ціриху — писав він до Виводцева. — Тепер, коли треба робити операцію, я завсїгди питаю себе: чи дозволів би я зробити на собі ту операцію, яку хочу робити на хорому». Значить, перше Більрот робив на хорих такі операції, яких на собі не дозволів би зробити? Розумієсь. Інакше ми не мали-б цілого ряду тих нових блискучих операцій, за які ми вдячні Більротови.

Вихід оказуєть ся зовсім не таким простим і ясним, як мені здавалось. «Уживати лише випробованих ліків...» Поки я становлю се правилом для себе самого, я вважаю се гарним і єдино можливим способом; але коли я увяляю собі, що всі стануть робити після сього правила, я бачу, що таке поступованє веде не тільки до загибелі медицини, але й до великого нерозуму. «Ви кажете — писав недавно померший, славний французький хірург Пеан — що на людях можна приміяти лише такі средства, які попередю спробовано на людях; алеж се те-за — яка сама себе поборює. Колиб на свое

В. Вересаєв.

ЗАПИСКИ ЛІКАРЯ.

Переклала Маруся Полтавка.

В першій половині девятнадцятого віку онухи яччників у жінок лічено внутрішними ліками. Проби усували онуху при помочи операції розрізування живота (оваріотемія) закінчувались так сумно, що колиб я писав свої «записки» пів віку тому назад, я згадав би про єї проби, як про зразок непростимого лікарського експериментування на людях. У ту пору в Англії жив молодий хірург, Спенсер Уельє. Йому доводилось аспікувати при оваріотеміях і він виніє вражіне, що операція ся просто недоцільна. Незавом після того, йому довелось, на становищі хірурга брати участь в кримській війні. Там він бачив чимало ран живота, чимало спостерегав їх перебіг. Повернувшись в 1856-м році до Лондона, Спенсер Уельє значно менше бояв ся таких ран. Тепер йому здавалось, що при вмілому оперованню оваріотемія може дати гарні наслідки. А між тим, усі відчували таку недоцільну до неї, що лікарі просто називали її «душоубною» операцією, а судові прокуратори просто казали, що треба таких операторів ко-нечно тягнути перед суд. Не вважаючи на се, Спенсер Уельє рішив ся при першій зарозагоді, зважитись на операцію. Нагода небавом ду-

НОВИНКИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат. Лаврентія муч.; рим.-кат. Філіпа еп. — В понеділок: руско-кат. Евпла, Клявдії; рим.-кат. Вартоломея. — Вівторник: руско-кат. Фотія і Аникити; рим.-кат. Людвика кор.

— **Ексц. Митрополит Шептицький** по поверті з Унева, остає вже постійно у Львові. Лише на свята Успенія Пр. Богородиці виїде Владика до Милатина старого, щоби посвятити нововибудовану заходами о. Сидора Зельського церкву, а відтак поверне до Львова.

— **Ординація пресвітерів відложена.** З причини, що реставрація пресвітеріального Дому ще не покінчена, ординація відбуде ся доперва в днях 13, 20 і 21 вересня. Нео-ординанди мають віхати ся дня 7. вересня в понеділок і тогож дня вечером зачнуть реколекції.

— **Si tacuisses...** На наш протест против шовіністичної промови д-ра Дуїковського на бенкеті в готелю Жоржа, виданим в честь геологів, уважав відповідним долати свої уваги п. Волод. Шухевич в останнім числі «Діла». Однак представляє справу так, мовби то нам ходило о особу п. Шухевича, аби «накинутись на него», а навіть «дідкути (?) і «Руску Бесіду» у Львові. Тимчасом нам ходило тільки о відверте історичної і фактичної неправди, висказаної д-ром Дуїком вкис підчас згаданого бенкету і колиб пр. проф. Медвецький дав був вираз такій ремонстрації, то ми про п. Шухевича не були б і згадували. Але се намагане, підсунути нашому виступови личні мотиви, не ослабило зовсім наших висновків, бо їх мимохіть, а наперекір свому очинданому намірови, потверджує сам п. Шухевич своїм представленим «фактичного стану річи». Після того виходить, що проф. Дуїковський справді промовляв на тему «kochałmu się», але десь в кутку (sic!), де п. Шухевич «чув з тої бесіди лиш деякі уривані слова, що до него з другого кута долітали». Від коли то при бенкетах сидить ся «по кутах» і чому якраз на геологічнім бенкеті традиційний, польський то-аст «kochałmu się» мусів бути виголошений в кутку і так тихонько, що ніхто его не чув — сего не пояснює п. Шухевич. Але за те робить викид дописувателеви «Руслава», що він позабув на те в своїй нагальности против особи п. Шухевича (!), що комітет з гори назначує бесідників і теми промов. Однак тут знов п. Шухевич позабув, що се ніяк не відносить ся до го-стий, яким прецінь полишає ся повну свободу слова. Сеж констатує і сам п. Шухевич, доно-сячи, що промовляв там др. Грейхер зі Штрас-фурта та навіть від річи і то досить фатально, бо висказав ся: *Wir danken dem Comite, dass es uns Gelegenheit geboten hat das räthselhafte ruthenische Volk kennen zu lernen*. Коли п. Шу-хевич уважав, що «ті слова ученого чужинця зробили більше вражінє (in vultu!), як би се могла була зробити ораторська умійність і цивіль-на відвага п. Шухевича — то мусимо висказати нашу кондоленцію. Руский нарід може для когось бути «wenig bekannt», може бути і зовсім «unbekannt», але не може бути «räthselhaft»: «ni pies ni wydra, coś na kształt świda...» Такий ви-

лихо медицина загадала переводити її в жите, то вона-б засудила себе на найбільше простолінній емпіризм, на найбільше догматичну традицію. Проби на звір'ятах служили-б лише для спекулятивних розслідув; ветеринарна медицина, розумієть ся, вивосила-б з сих проб чималу користь, але людська медицина не мала-б що з ними робити.

Та й справді, на що тоді перемінли би ся медицина? Нових, ще не випробованих средств примінати не можна, відказуватись від средств, вже признаних, також не яло ся: сей лікар, який не лічив би сифіліса живим сріблом, був би з сього погляду винним не менше від того, що став би лічити згадану недугу якими небудь невипробованими ліками. Щоби зречись старого, треба меншної сміливости, як до того, щоб ввести нове; а між тим, історія медицини виказує, що наша сучасна наука, не зважаючи на всі її блискучі позитивні придбання, все таки здебільшого, вживаючи слів Мажанді, «збогатилась іменно через свої втрати». І в числі ми мали-б ось що: практична медицина попала би в повне одеревінє аж до того далекого дня, коли людський організм буде цілком пізнаний наукою і коли дійство кожного приміненого ново-го средства буде задалегідь перевиджене в усіх его подробицях. А між тим, з усіх сторін люди звертають ся до медицини: «поможи! Чому ти так мало помагаєш?»

(Дальше буде).

сказ чужинця був для нас прямо обидливий і доказує тим більше, що присутнім там Русинам треба було конче перемочи свою справді «räthselhaft» мовчанку. Ще найстійніший аргумент поклав п. Шухевич на останку свого оправданя, що «час призначений на обід був з огляду на програму дуже обмежений» і тому... «не було часу піднести голосу». Але коли вже не було лішої вимівки, то краще було сидіти тихо, після засади наведеної в горі латинської приповідки.

— **Прогулька «Сокола» на Чорногорі** відложена по причині непевної погоди, про що всіх зголо-сивших ся повідомлено листовно або телеграфічно. Новий речинець прогульки буде оголошений пізнійше.

— **Пожарний «Сокол» в Дорогошаві,** жовківського повіта, засновано на філіяльних статутах «Соко-ла» у Львові. Намісництво затвердило вже статуту.

— **3 Тов-а св. Петра.** На Тов-о ім. св. Петра для несеня помочи убогим церквам прислав декан буський о. Словицький 54 К, на котрі зложи-ли: церква і парох в Буську о. Словицький 8 К, церква і парох Горпині о. Лозиньский 8 К, господар в Горпині Іван Бабух 2, церква доч. в Нагірних 6 К, церква і завідатель Дернова о. Андрущизин 8 К, церква і парох Дідилова о. Піджарко 8 К, парох Камінки струм. о. Цегель-ский 2 К, церква в Руді і в Язиниці 12 К. З розпродажи 300 примірників своїх проповідій відступає завідатель Хоросна а тепер сотрудник архиєпархіальний о. Кінаш половину, т. є по 1 К від примірника на річ Тов-а св. Петра. Виділ Тов-а св. Петра складаючи жертводателеви сердечну подяку і замовляючи по примірникови для кожного виділового, просить заразом преч. роридимців особливо духовних поспішити в заку-пном тих прекрасних проповідій і в сей спосіб прийти в поміч нашому так важному Тов-у. Так само зовольте преч. родимці при кожній нагоді, особливо же при весілях, празниках та інших забавах і торжествах пам'ятати на наше Тов-о. В тім згляді апелюємо тут до патріотизму наших красавиць і нашої молодіжи особливо се-минаричної. — *Виділ.*

— **3 Бережані.** Бережанські Русини святкують пам'яті 60. роковин смерті Маркіяна Шашкевича величавим концертом, який відбуде ся дня 3. вересня в салі «Народного Дому» з от-сею програмою: I. Вступне слово. II. Франко-Сичинський: «Пісє моє» міш. хор. III. Продукція скрипки і фортепіяно. IV. Відчит про значі-нє і жите М. Шашкевича в літературі. V. Декламация. VI. Бобикевич: «Настоящі», комедія в 1 акті. VII. Шевченко-Лисенко: «Бють поро-жі», кантата на співі сольові, голос мужєскі і жіночі. — Початок о 8½ год. вечер. — Ціни місць: крісла I-рядні 2 К, II-рядні 1 К 40 с., партер 80 с., для ин. студентів і підофіцерів 50 с., для міщан і селян 20 с. — По вечерниціх відбуде ся комерс з товарискими забавами. Для придбання більшого доходу уряджує комітет фантову лотерію. Просимо прислати предме-ти на сю ціль, а передусім звертаємо ся з про-шенєм до українських дівчат, щоби придбали чи то робітку ручну, чи иншу яку річ. Присла-ти просимо з докладним поданєм імени на адресу п-ни Ольги Кордубівної в Бережанах. — З огляду на вагу нашого свята і на ціль дохо-ду, сподіємось, що поклонники Маркіяна не від-кажуть ся від участя у ньому і всі як один муж прибудуть на концерт і сломожуть наші ширі заходи. — *Комітет.*

— **Аматорське представлєнє в Комарні.** В неді-лю дня 23. с. м. устроює читальня «Просьвіти» в Комарні при співучастя академічної молодіжи в салі Товариства задаткового аматорське пред-ставлєнє комедії д-ра Івана Франка «Учитель». Чистий дохід призначений на добродійні ціли. Початок точно о 8. год. вечером.

— **Аби достойно прийняти монарха у Львові** дня 13. вересня с. р., вибрала міська рада комітет, котрий мав заняти ся окрасою улиць, якими цїсар має переїздити. На потрібні видатки ухва-лено для комітету відповідний кредит. В сій справі Kurjer lw. доносить з Будапешту, що цїсар дізнавши ся про приготования для его при-нятя, висказав ся, що не жєлає собі всяких та-ких прийнят, декораций, маштів і триумфаль-них брам, бо має бути у Львові всего 2 до 3 годині, а не хоче паражати населєнє на непо-трібні видатки в році нещастя, повеній, пожа-рів, градів, епідемії і т. ин.

— **Виділ Філії Тов. «Просьвіта» в Камінці струм.** осноує з початком сего шкільного року «Селянську Бурсу», в якій найдуть помі-щенє ученики III. класи школи народ-ної в цілі підготовлені їх до шкіль середних. Питомці будуть мати в бурсі удержанє, догляд і опіку за уміреною доплатою, а в ціля їх прийняти до бурси мають предложити: 1) По-свідченє уряду парохіального стверджує, що кандидат не передстувив 10-го року жита і 2) посліднє свідочтво шкільне з поступом шо-найменше добрим. Кожний кандидат має вика-зати ся відповідною скількостю біля і одіжя, а родичі его зобовязані: а) вступити в члєни

Тов-а «Просьвіта», б) предложити декларацію, кїлько зобовязують ся платити кожного місяця з гори в натураліях і грїшми, — в) зложити пізнійше означити ся маючу квоту на пранє бі-ля і на інвентар. Поданя з відповідними прило-гами належить вносити устно або письменно найдалше до 28. с. м. на руки члєна виділу п. Юліяна Федусевича ц. к. адюнкта судового в Камінці стр., котрий уділить ближших інформа-цій і влазівок.

— **3 Прохника** доносять нам: Стапенді з фон-ду Всєсв. о. д-ра Івана Гробельського, крїлоша-нина в Станиславові, а котрим завїдує Тowa-риство «Просьвіта», дістали сего курсу шкіль-ного отсі ученики порохицької народної школи: Никола Шуплай і Марія Гробельська.

Звертаю увагу дотичних кругів, що дня 26. с. м. прибуває до Порохника полк ярослав-ский на маневри і буде перебувати до 8. вер-есня. В сїм полку є половина Русинів. Дня 28. с. м. припадає у Русинів урочистє свята Успенія Пр. Діви Марії. Вносячи по дотеперішній прак-тиці військовій, се свята не буде ушанованє для Русинів. Відносимо ся проте в першій мірі до перемського Преосв. Ординариату, щоби подба-но, аби Русини могли в то свята помолити ся Богови і аби таким способом ушановано їх релі-гійні чувства.

— **3 Перемишля** доносять, що дирекції обох тамошних гімназий в минулім році шкільнім до-несли кр. раді шкільній, що гімназияльні будин-ки не можуть помістити всіх клас з огляду на щораз більше зростаюче число учеників. Наслїд-ком сего має станути філія польської гімназии на Засяню; про розширенє убикацій рускої гімназии зовсім досі не чути. Можна отже надїяти ся, що всіх зголошующих ся учеників до I кл. не будуть приймати.

— **Вісти з закордонної України.** На будову на-м'ятника Івана Котляревського в Полтаві, після звіту оголошеного міскою управою, видано по-над 15 тисяч рублів. Погрудє в горорізьби кошту-вали 5.150 р., а педестал 8.382 рублів.

В сих днях вийшов в Харкові альбом ви-стави XII археологічного зїзду, який відбув ся минуло року в Харкові. В альбомі містить ся 56 таблиць, на яких представлено коло 300 фо-тографічних знімок з виставових предметів. Картини виконала артистична фототипія К. А. Фішера. Поясненя до картин (на 25 сторонах великого формату і дрібним друком) написав проф. Є. К. Рєдін. В альбомі угляднений най-більше церковний відділ, а коротше археоло-гічний і етнографічний. Після одїнки проф. Н. Т. Сумцова, поміщеної в «Южнім Краю», сей альбом інтересний для археологів, передовсім для дослідників українських церковних пам'ят-ників. Між иншим звертають на себе увагу кар-тини з видами Харкова з XVIII і початку XIX вв. Неменше замїтні є знімки з старинних обра-зів, які — як пише проф. Сумцов — наглядно доказують, як відчували наші предки високу красу західно-європейської штуки і як много виливали на них італійські старинні маларі. Ре-цензент замічує ще, що деяким образами св'я-тих надали маларі української народности, сво-рідний український характер. Між портретами, заміченими в альбомі, находять ся між иншими три портрети Сквороди жени Павла Полуботка; дальше два рисунки Тараса Шевченка, знімка з дому в Основі, де проживав Григорий Квітка, картина з козаком-бандуристом і ин. Весь аль-бом виконаний вельми артистично.

— **Львівська Фільгармонія.** Противники п. Гел-ера, директора Фільгармонії, пустили чутку, що п. Гелер не поверне до Львова на зиму та що Фільгармонія буде замкнена. В тій справі п. Ге-лер доносить з Лоді, що вісти про замкненє львівської Фільгармонії є неправдиві, а зимовий сезон в Фільгармонії має почати ся 1. жовтня с. р.

— **Пятнистий тиф в Галичині.** В часі від 5. до 17. с. м. стверджено отсі нові случаи пятнистого тифу: в повіті Богородчани (Крїчка) 1, в пов. Дрогобич (Східниця) 4, в пов. Городенка (Топо-рівці) 1, в пов. Мілець (Горохове) 1, в пов. Мо-стиска (Чижевичі) 1, в Переворску 1, в пов. Стрий (Гутар) 1, в пов. Золочів (Ожидів) 1; раз-ом 13 случаїв.

— **Огонь.** В Бориславі згоріли вчера два на-фтові заводи ч. 3 і 15, причім один з робітни-ків спалив ся на вуголь, а два робітники так тяжко понарили ся, що один з них помер того самого дня, а другий мучить ся в шпиталі.

— **Самоубийство.** З Аббазії коло Триєсту до-носять телеграфічно, що вчера відобрав собі там жите через повшенє Русия Николай Дан-кевич, капітан 19. полку кравєвої оборони зі Львова.

— **Дефравдація в Кракові.** Після дотеперішних обчислєнь здефравдована квота в «Товаристві кредит. промисловців» вносить 350.000 К. Крім начальника бюро Мілера увязнено на основі его зізнань ще: книгаря Кафку, его брата Север. Кафку, касєра трамваю і Стан. Каз. Барка, збанкрутованого кунця. Дефравдації діяли ся вже від 7-ох лїт, але Мілер так проворно пово-див ся, що щорічно переводжені шконтра каси не могли викрити неправильностей.

